

Aramızdan Ayrılanlar

Murat Rauf Sertel

(1942-2003)

Gündüz Fındıkçıoğlu

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası ve İstanbul Bilgi Üniversitesi

Murat Rauf Sertel vefat etti.

Murat Sertel, bizim için bazen MRS yeterli rumuzdu, veya bir dönem öğrencilerinin hitap ettikleri şekliyle “ulu Manitu” - Heracles M. Polemarchakis’e “God” dendiği gibi - çok büyük bir akademisyen örneğiydi.

Ekonominin analitik bakış açısı olmayan sosyolojizm (toplumbilimcilik) veya deskriptif (betimleyici) bir veri birikimi ve harmanlanmasından ibaret olmadığını gören ve bu düşüncesini uygulayan ülkemizin ilk bilimadamlarından biridir.

Bildiğim kadarıyla, ESRC bursuyla gittiği Oxford’dan MIT’e gönderilmişti. Tezini Solow imzaladı ama aslında topolojist James Munkres’le çalıştı. Asistanlığını yaptığı Evsey Domar’dan işçi yönetimine, reel sosyalizmin sorunlarına ve yürütülmesinin mantıksal imkânsızlığına dair çok şey öğrendiği tahmin edilebilir. 1975-80 arası konuyla ilgili denemelerinden oluşan “Workers and Incentives, North-Holland, 1982”, bazılarınca fazla formel bulunmuş da olsa önemlidir ve bir “Sertel Hayranları Klübü” kesinlikle mevcuttu. Haklı olarak.

Murat Sertel uzun yıllar Boğaziçi Üniversitesi’nde - genelde dört yılını İngiliz edebiyatıyla geçiren - bazı ekonomi öğrencilerine mikro ve analitik bakış öğretti. Bunu çok kısa sürede ve tek bir ders vererek yaptığı söylenebilir. O tek ders 100 kişilik bir lisans 3. sınıfında daima 5-6 öğrencinin kaderini ve sosyal sistemlere bakışını değiştirmiştir. Sertel bunu aşikar biçimde yapmadı. Meraklısı tahtadaki formül ve ispatların arkasında nasıl bir dünyanın yattığını dersten sonra kendi kendine aradı ve buldu.

Murat Sertel’in Türk (matematiksel) iktisatçılarının duayen’i sayılması doğaldır ve bundan sonra da öyle sayılacaktır. Başlattığı gelenek, bugün, uluslararası oyun teorisi kongrelerine 30 civarında genç Türk ekonomistin’in eş anlı katıldığı bir düzeye ulaştı. Demek, 200 katılımcısı olan

bir kongrede bu kadar yüksek oranda Türk katılımcı olabiliyor. Bu yoğunluğu MRS’in kuşaklar boyunca yarattığı esintiye borçluyuz. Aynı yoğunluğu ekonominin diğer dallarında göremiyoruz henüz. Tabii, MRS için, öncelikle bir matematikçi - formel matematik eğitimi olmasa da - sonra bir işyönetimcisi ve sadece üçüncü olarak bir ekonomist diyenler de çıkabilir. Öyle olsun: What is in a name?

Bugüne kadar karşıma çıkan en büyük hoca olan aziz hocam unutulmaz Murat Sertel’i saygıyla selamlıyorum. Ne tam olarak onunla çalışma cesaretini gösterebildim, ne de tam olarak istediklerini verebildim. Bu konudaki üzüntüm zamanın sona erdiremeyeceği kadar derindir. Huzur içinde yatsın.

Boğaziçi ve Koç üniversitelerinin öğretim üyesi Prof. Dr. Murat Sertel Fransa’da katıldığı bir konferansta geçirdiği kalp krizi sonucu hayata veda etti.

1942 doğumlu Sertel, Robert Kolej İş İdaresi ve İktisat Yüksekokulu Ekonomi Bölümü’nden mezun olmuş (1963), Oxford Üniversitesi’nde İktisat dalında yüksek lisans yapmış (1966) ve Massachusetts Institute of Technology’den doktora (1971) almıştır. Genç yaşta, 1979’da Boğaziçi Üniversitesi’nde profesör olmuştur. Amerika, Fransa, İsrail, İspanya, Almanya, İtalya gibi birçok ülkede iktisat, matematik ve işletme dallarında araştırmacı ve ziyaretçi profesör olarak çalışmıştır. Murat Sertel aynı zamanda Türkiye Bilimler Akademisi’nin (TUBA) kurucu üyesiydi.

1984 Sedat Simavi Sosyal Bilimler Ödülü, 1987 International Development Research Center (Kanada) Araştırma Ödülü, 1992 Mustafa Parlar Bilim Ödülü’nü alan Murat Sertel’in seksen dolayında bilimsel makalesi ve sekiz kitabı vardır.

Formel matematik eğitimi olmayan Sertel, matematiği kendi kendine öğrendiğini vurgulamak amacıyla, kendisi için - büyük bir alçak gönüllülikle - sık sık “ben bir sokak matematikçisiyim” derdi.

Ailesinin, sevenlerinin, bilim dünyasının başı sağolsun.

Matematik Dünyası

Aramızdan Ayrılanlar

1979'da Türkiye'ye geldiğinde hakim olan tasviri ve içine kapalı iktisat anlayışını yıkmış, yerine analitik ve uluslararası standartlarda araştırmaya dayalı bir perspektifi getirmiştir. Böylece, ülkemiz, İktisat Kuramı'nda dünyaya açık, uluslararası bilimsel camiada tanınan ve sayılan bir seviyeye gelmiştir. Bugün iktisat sahasında uluslararası düzeyde araştırma yapan Türk biliminsanlarının, dünyanın önde gelen üniversitelerinde doktora yapan Türk talebelerin, neredeyse hepsi doğrudan ya da dolaylı olarak Murat Sertel'den ilham almışlar, onun yarattığı dönüşümün rüzgarından istifade etmişlerdir. Yakın tarih, tek bir insanın, bir ülkenin bir bilim sahasındaki kaderini böylesine değiştirdiğine herhalde şahit olmamıştır.

Murat Sertel'in bu olağanüstü başarısının altın- da, azimli kişiliği ve birey olarak uluslararası bilim camiasındaki saygınlığı yatmaktadır. Oyun Kuramı, Sosyal Seçme Kuramı ve İktisadi Tasarım gibi sahalarda önde gelen biliminsanlarından biridir. İktisat Kuramı'nın en saygın yayın organlarında neşredilen sekseni aşkın makalesi ve sekiz adet kitabının yanında, birçok bilimsel kuruluşun saygın bir üyesi, sayısız bilimsel toplantının düzenleyicisi ve çok sayıda bilimsel derginin de editörüdür. Bunlar arasında kurucusu ve başkanı olduğu Center for Economic Design (İktisadi Tasarım Merkezi) ile kurucusu ve başeditörü olduğu Review of Economic Design (İktisadi Tasarım Dergisi) bu sahanın önde gelen kurumu ve yayın organıdır.

Murat Sertel'in İktisat Kuramı'na yaptığı uluslararası düzeydeki katkılardan kaynaklanan saygınlığı, Türkiye'nin de bu sahadaki yükselişine yol açmıştır. Kısa zamanda kendisinden feyz ve/veya ilham alan bir kuşak yetişmiş ve bugün onun açtığı yolda yürüyen Türk biliminsanları, İktisat Kuramı'nda gerek nicelik gerek nitelik olarak dünyanın önde gelen bilimsel zeminlerinde varlık göstermeye başlamışlardır. Özetle, Murat Sertel dünyada İktisat Kuramı'nın bugün bulunduğu noktaya gelmesinde çok katkılarda bulunmuş, daha da önemlisi, dünyanın ulaştığı noktayı Türkiye'ye taşıyarak ülkemize emsaline nadir rastlanırlar bir hizmette bulunmuştur. Bugün, Japonya'dan Amerika Birleşik Devletleri'ne dünyanın her ülkesinden yağın başsağlığı mesajları, onun bu katkı ve hizmetlerinin tescilidir.

Murat Sertel'i 25 Ocak 2003 tarihinde, Marsilya'da, katıldığı bir uluslararası konferansta görev başında kaybettik. Tutuşturduğu meşale ise kendisinden ilham alan biliminsanları yaşadıkça ülkemizi ve insanlığı aydınlatmaya devam edecek.

Remzi Sanver

Istanbul Bilgi Üniversitesi öğretim üyesi

Profesör Sertel sıcak kişiliği ve bilimsel vizyonu ile evrensel bilim çevrelerinde tanınan ve sayılan pek az sayıdaki Türk akademisyeninden biriydi.

Profesör Sertel pek çok kuşaktan ekonomi öğrencisi ve akademisyene ufuk açmış, ilham vermiştir; evrensel düzeyde başarıya ulaşmış ve en üst standartlarda doktora öğrencilerini yetiştiren bir kimse olmayı başaramıştır. İyi bir vatansever ve dünya insanıydı.

Murat Sertel dostları, öğrencileri, Türkiye ve dünyadaki akademik toplulukça çok özlenecek. Üniversitemiz namına eşi Jenny, oğlu Tefvik ve tüm ailesine içten başsağlığı dilekelerimizi iletiyorum.

Attila Aşkar / Koç Üniversitesi Rektörü

[...] Parlak bir zekâya, çözümleyici ve yaratıcı bir beyne sahipti. Türkiye'nin altın bir donemi olan 60'lı yılların da etkisiyle, emeği ön plana çıkaran bir siyasal-ekonomik düzenin yapısını da anlama çabası içindeydi. Mantıklı ve y'leri yutan çok hoş bir konuşma üslubu vardı. Girdiği tartışma gruplarındaki öğrencilerin kendisine hayran olduğunu bugün gibi hatırlıyorum. Ayrıca, bilir misiniz ki, Murat, o sırada Ankara'da çok tutulan kulüplerden birinde şarkı söyleyen ve programını "Mühür gözüm" türküsüyle sonlandıran şarkıcı Alpay'ın arkasında bateri çalıyor vokal de yapmıştır.

Murat Sertel çok önemli bir kişiydi. Bu bakımdan, kendisini ve yaptıklarını anlayıp takdir edecek önemli araştırmacılar da yetiştirmiş olmasına ve onların Murat'ın yaptıklarına erişen ürünler vereceğine dair en küçük bir kuşku olmamasına rağmen, Türkiye'nin kaybının çok büyük olduğunu bilelim.

Hatırası önünde sevgi ve özlemlerle eğiliyorum. Herkesin başı sağ olsun.

Fikret Görün

Doğu Akdeniz Üniversitesi Ekonomi Bölümü

Sayın Murat Sertel'in öğrencisi olduğum için gurur duyuyorum ve kendimi çok şanslı hissediyorum. Derslerden sonra olan PS saatlerinde sizi sorularıyla bunaltsam da bana hep sabırla yanıt verdiniz ve beni her zaman doğru yönlendirdiniz. Sizi hep hatırlayacağız ve saygıyla anacağız. Hepimizin başı sağ olsun.

Özlem Ayaz Arda-Koç MBA I

Bugüne kadar öğrenciliğini yaptığım en ilham verici Hocamı kaybetmenin üzüntüsünü yaşıyorum. Hocam senin öğrencin olabildiğim için kendimi çok şanslı görüyorum. Herkesin başı sağ olsun.

Deniz Aylan, Koç MBA 2004

Değerli Hocam, gerçekten çok şey öğrendim senden. Ah be hocam, keşke böyle gitmeseydin, çok kötü oldu bu, çok.

Yavuz Durgut